UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baldi Pervsini Commentariorvm In Pandectas Tomvs ...

In Digestvm Vetvs

Baldus

Lvgdvni, M.D.LVIII.

De exercitoria actione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95938

Visual Library

caria. ¶ Scḋo no. in ver. non eſt idẽ dicendũ qḋ ſi dñs ſucce-dat actori meo mihi non ꝓdeſt, naʒ vides hic ꝙ debitori qui obligauit mihi rẽ alienã ſuccedat dñs rei non ꝓpterea mihi creditori ꝯfirmat̃ pignꝰ, nec dat̃ actio hypothecaria. ¶ Ter tio no. in ver. ſi cõueniſſet de pignore ſm vnã lec. poſitã in gl. ſupꝰ v. de pignore. ibi vel dic ꝙ defunctꝰ ⁊c. quã lec. approbat Guli. de Cu. ꝙ hẽs nõ põt redarguere mẽdaciũ defuncti cui ſucceſſit. ad idẽ. C. de ſer. pigno. dato et manu. l. ſi creditoribꝰ. ¶ Extra gl. opp. ad v. nõ eſt idẽ dõm. ⁊ vr̃ ꝙ iſte tex. non ꝓce dat nã qñ qs ſuccedit alteri vr̃ hr̃e ratũ qcqd ille facit. caſum habuiſtis. ſ. e. l. ſolutũ. §. ſolutã. j. rẽ rat. ha. l. ſi. ſed ꝑ ratihabi-tionẽ dñi ꝯfirmat̃ pignꝰ. vt. ſ. e. l. aliena. ergo ꝑ ſucceſſionem quã facit dñs ei q obligauit rẽ ipſiꝰ dñi dʒ pignꝰ confirmari tãꝙ ſuccedẽdo ratũ habuerit. ſed hic dr̃ ꝯriũ quare male. ſol. ſucceſſio hʒ vim ratihabitionis in his q̃ defunctus facit nõie ipſiꝰ ſuccedẽtis, vel ꝓ eo de rato promiſit ⁊ ita loquunt̃ ꝯria. al's ſucceſſio non hʒ vim ratihabitiõis. ⁊ ita loquit̃ hic in gl. j. ibi, qꝛ difficilius ꝯfirmat̃ ⁊c. Sed tu dic ꝙ lʒ in caſu noſtre legis pignus nõ ꝯfirmaret̃: tñ ille q tale pignus creditori tra didit, creditori teneret̃ actione pigno. ⁊ ideo ius ſibi superue-niẽs hʒ ꝯfirmare pignꝰ creditori: qꝛ ſua ĩtereſt ⁊ ſibi erat obli gatꝰ, ſʒ ĩ lege ꝯria ille q manumiſit ſeruũ alienũ nõ erat obli-gatꝰ ſeruo manumiſſo: ideo ius ſupueniẽs manumiſſori non ꝓdeſt ſeruo manumiſſo. Iſtã ſolu. ponit gl. in. l. cũ videtur. j. de vſu. ⁊ ex hoc apparet rõ ſolutionis date ꝑ gl. ſ. in ꝑcedenti ꝯrio: nam vt ibi dicit gl. iſta lex loquitur qñ creditor ab initio fuit ignorãs rẽ alienã obligari ſibi, ſecꝰ ſi fuiſſet ſciẽs. vt. l. j. j. de pign. qꝛ ille qui alienã rẽ obligat creditori ſciẽti ei nõ tenet̃ actione pigno. vidiſtis. ſ. ea. l. tutor. §. ſed ſi ſciẽs. ¶ In ea. gl. ibi bone fidei cũ titu. ⁊c. Not. ex hac gl. ꝙ in hypothecaria ſuf ficiat ꝓbare ꝙ debitor tp̃e obligationis ꝯcte poſſidebat rem quã obligauit bona fide cũ titulo. al's non ſufficit ꝙ creditor probet debitorẽ poſſediſſe rem bona fide etiam ſine titulo. ita no. per gl. C. ſi res alie. pign. da. ſit. l. ſi res. ⁊ hoc etiã vr̃ ſentire ſolutio ſequẽtis gl. lʒ iſtud reſtringat ad cauſam qñ agitur hy pothecaria ꝯ ipſum debitorem poſſidẽtem. alibi gl. videtur velle ꝙ ad hoc vt competat actio hypothecaria debitori opʒ qḋ probet creditor debitoreʒ fuiſſe dñm tp̃e obl'onis ꝯcte. ita no. gl. inſti. de actio. §. itẽ ſeruiana. C. de ſalui. interdic. l. j. aut. de trien. ⁊ ſemiſ. §. illud. col. iij. inſti. de interdict. §. interdũ. de qua qõne tangitur per Dy. in. d. §. itẽ ſeruiana. tangitur per Cy. in. d. l. cũ res. ¶ In glo. ij. ibi in fin. Solu. non confirma-tur pignus quo ad actionẽ ⁊ ita loquitur iſte ver. non eſt ideʒ dicendũ. non põt ergo creditor in caſu noſtro agere hypothe caria. ⁊ ita loquit̃ hic, ſed bene cõfirmatur pignus quo ad ex-ceptioneʒ: qꝛ ſi iſte dñs qui ſuccedit debitori ageret repelleret̃ exceptione vt ibi, facit ad predicta. C. de rei vendic. l. cũ a ma-tre. C. de rebus alienis non alienan. l. ſi venditio. ⁊ de hoc qñ ius ſuperueniens autori meo proſit mihi. dixi. l. a Titio. ſ. de rei vendicatione. ¶ Ex lec. ant. ¶ Dominium ſuperueniens obliganti confirmat pignus, ſed dominiũ heredis non confir mat pignus teſtatoris, niſi accommodaſſet cõſenſum heres, aut eſſet mentitus in domino. h. d. ſm gl. ad qḋ facit. l. ſi ſine. C. ad Velleia. Vel dic ſm Guli. dominium ſuperueniens ob liganti cõfirmat pignus, ſed dominiũ heredis nõ confirmat pignus teſtatoris ſimpliciter pignoratum. ſecus ſi cum aſſer-tione dominij: qꝛ non poteſt allegare de mendacio teſtatoris hoc dicit ſm Guli. ſed de errore bene poſſet allegare. vt. l. j. ſ. de conſti. pec. ¶ Nota ꝙ res heredis nõ venit in obligatione teſtatoris. cõcor. j. de pign. l. Paulus. ⁊ vide Cy. in. l. aſſiduis. C. qui potio. in pig. hab. ⁊ vide ſimile. j. de manumiſ. teſt. l. qui habebat. §. ſi. ¶ No. ꝙ heres non poteſt venire contra confeſ ſionem teſtatoris. iſtud eſt verum: qꝛ hic teſtator fuit in dolo ⁊ in mendacio. ſecus vbi non eſt dolus: qꝛ heres põt ꝓſequi ius ſuum non obſtante facto teſtatoris. vt. j. de diuer. tem. preſcri. l. an initium. §. ex facto. ¶ No. in iſta lege quid habeat proba
a re agens in hypothecaria[a] qḋ dic vt. j. de probatio. l. ante oĩa. ⁊ per Cy. in. l. cum res. C. ſi alie. res pignor. da. ſit. ⁊ in Specul. de obliga. ⁊ ſol. §. conſequenter. verſ. ſed quid. ⁊ per Dyn. inſti. de actionibus. §. ſeruiana.

CReditor iudicio. Si creditor ven-dat pignus dʒ ſu perfluum precij reſtituere, non aũt dʒ emptorem dele gare. h. d. ¶ In gl. ij. ibi exegerat. iſta ſolu. eſt falſa, qꝛ ſi credi tor exegiſſet precium: fruſtra ageretur de legatione emptoris cum emptor ad precium non ſit debitor. quare reprobatis oĩ-bus ſolutionibus tene antepenul. ſolut. ibi. vel ibi, non fuit in culpa pro qua ſol. facit. ſ. e. l. ſi debitor. §. fina.

PIgnori. Si creditor eſt in culpa non reſti-tuendo debitori inſtrumenta pi-gnoris, tenetur debitori ad intereſſe. Sed ſi credito-ri culpa imputari non poteſt, tunc debitori non tenetur. h. d.

¶ Not. tex. in ver. opera autem. nam hic habes caſum in quo põt agi pignoratitia actio. ante pecuniam ſolutam per debi-torem. illud ergo quod habuiſtis. ſ. eo. l. ſi rem. §. omnis. ꝙ ad hoc vt competat pigno. dʒ pecunia integre eſſe ſoluta dʒ in-telligi quando agitur pigno. ad hoc vt res pigno. reſtitueret̃. Sed ſi ageretur pignora. ad dãna que debitor eſt paſſus pro-pter factum creditoris, tunc poteſt debitor agere actione pi-gno. ante pecuniam ſolutam. caſus eſt hic. ¶ Ex lectu. antiq. ¶ No. ꝙ creditor qui habet inſtrumentum per quod põt pro bari latitudo iuris dʒ facere ei copiam de ipſo. Item non ob-ſtante quod quis pignorauerit aream põt ibi edificare. Item not. ꝙ pignoratitia poteſt moueri etiam ante ſolutio. debiti. ¶ No. hic etiã ꝙ latitudo finiũ probat̃ hic per inſtrumẽtum.

Titius cum pecuniam. Dãnum da-tũ in pigno-re autoritate officialis nõ pertinet ad creditorẽ qui nõ depre-henditur in culpa. h. d. ¶ No. ex hoc. §. ꝙ officialis põt accipe res priuatorũ propter publicam neceſſitatẽ, qḋ tñ dʒ intelligi data mercede, vt. l. item ſi verberatũ. §. j. ſ. de rei ven. ſ. quem-admo. ſer. amit. l. ſi locꝰ. §. j. de his qui premi. li. ac. l. j. ⁊. ij. ⁊ per conſequens videtur hic caſus ꝙ quando officialis vult face-re iuſtitiam de aliquo, poteſt accipere aſinũ a ruſtico vt in eo portetur malefactor. ¶ Sed quero an officialis poſſit accipe re aliquem, vt vadat ad decapitandum aliquem, ſitꝙ illi car-nifex, qui tamẽ prius non erat. doc. tenent ꝙ ſic, ſi eſt vilis per ſona, ar. in aut. de ſanctiſ. epiſ. §. monachus tene menti.

¶ Explicit liber. xiij.

¶ Incipit liber. xiiij.

¶ De exercitoria actione. Rubrica.

¶ Gl. Rubrice ibi, idẽ in alijs ⁊c. Qualiter exercitoria actio ⁊ alie actiones ſequentes in ſequentibꝰ titulis ſint acceſſorie, dic vt. C. e. in rub. ⁊ ibi gl. Item ſumitur ar. ꝙ legatus poteſt ſubdelegare patiente ordinario ſecundum Guli. Et ꝙ procu rator ad litẽ poſſit ſubſtituere ante lit. conteſta. patiente dño: qꝛ patientia hʒ vim mandati. facit qḋ no. Inno. de reſcri. c. ex parte decani. Sed contrariũ videatur, ꝙ patientia tenet me-dium, nec eſt proprie conſenſus, vt. j. e. l. j. §. ſi is qui nauẽ. non obſt. iſte. §. qꝛ hic mãdabatur patientia in actu licito, ſecus in illicito. communiter docto. approbant primam partem.

VTilitatem. Exercitor ſeu domi-nus tenetur ex facto magiſtri per eum iam prepoſiti, ſicut tenet̃ dñs pro facto inſtitoris cũ ſit eadem ratio ⁊ maior. h. d. ¶ In text. ibi, ignari. ſ. vos mer-catores cũ magiſtris nauiũ ſm Iac. d Are. ¶ In tex. ibi, cuius ſint cõditionis, ipſi magiſtri nauiũ dic. ſ. liberi, vel ſerui ſm Iac. de Are. ¶ In tex. ibi, quales dic. ſ. di-uites, vel pauperes ſecundum eundum Iacob. ¶ No. ex hoc tex. in princ. primo quod ea que ſunt manifeſta, non indigent commendatione. ¶ Secundo not. in verſic. cum ſit maior ne-
b ceſſitas. quod argumen. a minori licitum eſt[b]. ¶ In gloſ. ad idem. in aut. multomagis. C. de ſacroſan. eccle. ſi mulier. argu. a maiori licitũ eſt in iure, vt. l. j. C. de eſtimatoria actio. ¶ Ter tio no. ex hoc tex. in ver. quippe. quod ex loco ⁊ tempore diuer ſum quid ſtatuitur. ¶ Sed contra oppo. de. l. ſuperuacua. C. de tempo. in integ. reſti. Sed reſponde ꝙ quandoꝙ ex diuerſi tate temporis ⁊ locorum non inducitur diuerſitas diſpoſitio-nis. ⁊ ita loquitur ibi quãdoꝙ ex diuerſitate temporis ⁊ loco-rum inducitur diuerſitas rationis: ⁊ tunc inducitur diuerſi-tas diſpoſitionis. ⁊ ita hic. ¶ Ex lectura antiqua. ¶ In text. ibi, nam interdum. ⁊ eſt argu. ꝙ ille qui non potuit plene deli berare facilius preſumitur erraſſe, quam ille qui conſulte re-ſpondit ſecundum Guli.

Magiſtrum nauis. Magiſter obligat dñm ex omni facto ad qḋ per dñm eſt ꝑpoſitus, nauta vero obligat dñm ſoluʒ ex delicto. ¶ Item non inſpicitur cuius conditionis ſit magi-ſter. h. d. ¶ In tex. ibi totiꝰ. i. gñalis gubernatio. ¶ Ibi eta-tis. No. ꝙ non intereſt cuius etatis ſit ille quo ad mandatum ad negocia. idem tenet gloſ. in. l. j. §. pueritiam. ff. de poſtulan. ſecus in iudicijs. ⁊ adde quod not. in cle. ij. de probat.

Magiſtrum autem acci. Magi-ſter na-uis hʒ ꝑtãtem alium magiſtrum ſubſtituendi: ẽt ſi ſibi fuerit prohibitum ⁊ ex perſona ſubſtituti dñs nauis tenebitur ſicut ex perſona ſubſtituẽtis. h. d. vſꝙ ad. §. non autem. ¶ Nota in verſ. quid tñ. caſum quod prepoſitus ab vno põt vnum alium ſibi ſubſtituere cõtra expreſſam dñi voluntateʒ, qui cũ prepo-

a ¶ Hypothe-caria. Vid Ia ſo. May. inſt. de act. §. item ſeruiana. nu-me. lxxxix.

b ¶ Eſt. Adde Card. in cle. j. §. oĩa. de pen. ⁊ in cle. j. in ꝓnc. vbi etiam per gloſſ. de relig. ⁊ venerat. ſan-ctorum.

fuit.ꝛ hoc eſt ſpeciale in negociatiõe nauali.ꝛ ꝑ hoc dͬ Buli.ð Cu.ꝙ ſi aliquis ↄſtituat ꝓcuratorẽ ſub iſta ↄditiõe, ne lit.ↄt. poſſit ꝓcuratorẽ ſubſtituere aliũ, ꝙ de iure fieri poſſet, ſi ꝓhibitio nõ eſſet facta, vt.l.ꝙ qs.ꝛ.l.nulla.C.de ꝓcu.ꝙ facta ꝓhibitiõe ſiſe ille nõ poterit ſubſtituere ꝓcuratorẽ ẽt lite ↄt.q2 ceſſat rõ. ¶ No.ꝙ magiſter põt ſubſtituere aliũ magiſtrũ,ꝛ ꝑ illũ ſubſtitutũ ita obligaꝛ exercitoꝛ ſicut ꝑ ſubſtituẽtẽ. dubiũ faciebat:q2 videbaꝛ electa induſtria magiſtri:nã iſtud ẽ negociũ induſtriale tñ põt cõmitti homini paris induſtrie. ¶ Secundo no.ꝙ ille dͬ ſubſtitutus, qui eſt ſubſtitutus dño ignorante, ſi aũt dño ſciẽte nõ dͬ ſubſtitut⁹, ſꝫ pͥncipalis qð eſt no. ¶ Tertio not.ꝙ iõ ex facto ſubſtituti teneꝛ exercitoꝛ: q2 magiſter vꝛ habere mãdatũ ad oĩa in quo venit vt poſſit ſubſtituere. facit qð no.in ſimi.de iur.om.iud.l.ſolet.ꝛ.ff.mãda.l. ſi ꝓcuratoꝛ.§.j. ¶ Quarto no.ꝙ lꝫ ſit actũ vt nõ poſſit ſubſtituere:tñ ſi ſubſtituit obligaꝛ mãdãs.ꝛ eſt ſpeciale in exercitoꝛia. ¶ Ex iſtis no. ſimpl'r qdã ar.nã ex primo ſumiꝛ ar.ꝙ vaſallus vaſalli mei dͬ meus vaſallus[a].ſ.qñ eſt reſpectu vnius ꝛ eiuſdẽ feudi:vt no.in l.ſi vt certo.§.ſi duobus.ff.cõmo.ꝛ facit.ff.de pig.act.l. ſolutũ. §.ſi domũ. Et ex ꝟ.ceterũ.ſumiꝛ ar.ꝙ vicari⁹ epĩ nõ teneꝛ facere fidẽ ð vicariatu, q2 ſufficit patiẽtia dñi qð eſt verũ niſi ĩ his in qbus requireret mãdatũ ſpãle ꝛ expꝛſſum,ar.j.ð don.l.fili⁹. ¶ Ex lect.ant. ¶ Itẽ ſumiꝛ ar.ꝙ delegatus põt ſubdelegare patiẽte ordinario ſm Buli.ꝛ ꝙ ꝓcuratoꝛ ad lites poſſit ſubſtituere ante litẽ ↄteſtatã patiẽte dño:q2 patiẽtia hꝫ viꝫ mãdati. facit qð no. Inn.extra de reſcri.c.ex parte decani. Sed vꝛ contrariũ q2 patientia tꝫ mediũ nec eſt pꝛopꝛie ↄſenſus,vt.j.e.l.§. ſi is q nauẽ.nõ ob.iſte.§.q2 hic accõmodabaꝛ patiẽtia actui licito.ſec⁹ ſi al's illicito.cõiter doc.appꝛobãt primã partẽ.ꝛ not. ex ver.oĩa eñ.ꝙ ſi aliquid eſt cõmiſſum ſapientibus qbuſdam hoc addito qcqd ꝑ eos factum fuerit valeat,ꝙ ipſi poſſint aliĩ cõmittere.nã ſub iſta vniuerſitate verboꝝ vꝛ venire ꝙ poſſint facere ꝑ aliũ.ar.ff.C.de cad.tol.§.ne aũt.q2 ſunt iſti ſapiẽtes ꝛ nomine ꝓpꝛio vꝛ electa induſtria pſonalis ſingulorũ. facit qð no. Inno.in.c.qm̃ Abbas.extra de of.deleg. ¶ Ex ver.qð tñ. no.ar.ꝙ procuratoꝛ ad iudicia poſt lit.conteſt.poſſit cõſtituere etiam domino contradicẽte, vel etiam ſi a principio habuerit mandatum limitatũ,quod nõ poſſit ſubſtituere.ſed Buli. de Cu. tenet hic contrarium non obſt. iſta litera : quia hic eſt ſpeciale.ergo in contrarium eſt ius commune.

a ¶ Vaſallus. Adde Feli. in c.que necis.in xxvj.col. circa mediũ. in ver. vj. declaratio. de conſtit.

b ¶ Obuentio. Vid Abb. in c. ad audientiam. extra de ec.edi.ꝛ eundẽ Bal. in.c.j. de cap.qui cu.vẽ. in pen.colũ.in vſib.feud.

c ¶ Reditus. Vide Bar.in rub.ſolu.mat. col.iiij. in ver. idẽ dic de verbo,reditus.

Non autem. Ex facto magiſtri dñs nauis obligaꝛ ſi magiſter cõtrahat in eã rẽ in qua expꝛeſſe, vel tacite eſt pꝛepoſitus ꝛ in illam cauſam ſe contrahere expꝛimat. Sꝫ ſi ↄhat nulla cã expꝛeſſa,dñs nauis nõ teneꝛ,niſi in eius vtilitatẽ fuerit verſuꝫ. Sꝫ ſi magiſter nauis cõtrahat in cã in qua eſt expꝛeſſe ꝑpoſit⁹, ſufficit cauſe expꝛeſſio,lꝫ illa cã nõ ſit vera.h.d. vſqꝫ ad.§.igiꝛ. ¶ Not.ꝙ magiſter põt ſubſtituere. ¶ No.hũc.§.ꝛ maxime.ꝟ.ſ.vñ q̃rit Offilius.ꝛ ver.ſꝫ ſi in pꝛecijs.ꝑ cui⁹ ver.declaratiõe q̃ro de cuius intellectu. Azo in ſumma iſtius tituli dͭ ꝙ iſte ver. ſed ſi in ꝑcijs.loquitur qñ magiſter fuit ſpãliter ꝑpoſit⁹ ad pecunias accipiẽdas ꝛ merces emẽdas.ꝛ iõ ꝑ hui⁹.§.declaratiõe.dic qñqꝫ magiſter accipit pecunias mutuo in eã cãm in qua eſt expꝛeſſe ꝑpoſitus. ꝛ ad hoc vt dñs nauis obligeꝛ ex tali mutuo ſufficit ꝙ magiſter dicat ſe accipe pecuniã mutuo ob illã cãm,vt hic ĩ ver.vñ q̃rit Offili⁹.ꝛ in ꝟ.lꝫ ſi in ꝑcijs.ſm intellectũ Azo.ſm Jac.de Are.qñqꝫ magiſter accipit pecunias mutuo in eã cãꝫ in qua eſt ꝑpoſit⁹ tacite.puta accepit pecunias mutuo ob cãm q̃ venit in ↄſequẽtiã ei⁹ ad qð eſt ꝑpoſit⁹ expꝛeſſe ꝛ tũc ad hoc vt dñs nauis ex tali ↄctu teneaꝛ reqͥrunꝛ tres: vcꝫ ꝙ magiſter ↄhendo dicat expꝛeſſe ꝙ vult ob illã cãm accipere vt hic. Itẽ ꝙ illa ſit vera ꝛ qð creditoꝛ ſciat illã cãm ſubeſſe tꝑe cõtract⁹, vt.j.e.l.ſi.in pͥnc.qñqꝫ magiſter accipit pecunias in illã cauſaꝫ ſimpliciter hoc non expꝛimendo ꝛ tunc dominus nauis nõ tenetur ex tali contractu niſi pecunia fuerit verſa in vtilitatem domini,vt hic in ver.qð ſi ab initio.circa quẽ ver. vide qð no. glo.que incipit nec creditoꝛ.nec ob.ꝑdictis.j.e.l.iij.§.qui tñ.q2 ibi loquitur qñ quis contrahit cum eo qui nullum habebat mandatum, ſed pꝛemiſſa loquuntur quando quis contrahit cum eo qui habet mandatum.ꝛ circa pꝛedicta vide quod not. Inno.extra de fideiuſ.c.ſi.ꝛ quod no. Buli.j.e.l.fin.

Quid ſi mutuã. No.ar.ꝙ miſſus ad conducendum officiales poſſit accipere pecuniã mutuo pꝛo his deducẽdis ad locuꝫ,qð eſt veriſſimũ.

Vnde querit. Not.pꝛimo ꝙ inſpiciꝛ pꝛimũ pꝛopoſitũ,qð ꝓbaꝛ per ſacramentum ſm Buli. ¶ Secũdo no.ꝙ refert qualiter qs ↄxerit vtrũ expꝛeſſa cã vel non expꝛeſſa. Itẽ eſt ar.ꝙ ſi pꝛioꝛes habent arbitrium ex aliqua cã ad hoc vt valeat qð agunt debent illã cauſam inferre in eo qð agũt.quãqꝫ credo ꝙ etiaꝫ ſine inſertione cauſe valeat:q2 omne ius eoꝛum deduxiſſe videntur.ar. de excep.rei iudi.l.ſi mater.§.eãdem.ꝛ de teſta.mili.l. mater qð no. Inn.de pꝛeſcri.c.cũ ex officio.nõ ob.hoc.§.q2 hic act⁹ poterat valere duplici via, ſꝫ ego loquoꝛ vbi actus al's eſſet inhabilis. ¶ Vltimo Buli.ð Cu.inducit hũc tex.in ver.vñ q̃rit Offili⁹ ad qõnem. nã vides hic ꝙ ſi magiſter nauis accipiendo pecunias mutuo expꝛeſſit ſe velle illam pecuniã expendere in illaꝫ cãm in qua eſt pꝛepoſitus,licet poſtea mutauerit ꝓpoſituꝫ tñ dominus tenetur.modo dicit ipſe ꝙ iſte text.facit ad queſtionem ꝙ ſi in ciuitate eſt ſtatutum ꝙ nullus extrahat bladũ de ciuitate, niſi cauſa ſui vſus ſub certa pena,ꝛ quidam extraxit cauſa ſui vſus ꝛ poſtea mutauit pꝛopoſitum ꝛ bladum vendidit, ꝙ non incidat in penam quaſi inſpiciatur ſuum pꝛimum pꝛopoſitum.argu.huius tex.qð dic vt hic per eum.

Igitur. Modus ꝑponendi eſt cõſiderandus ꝛ ſi magiſter excedit modũ dñs non teneꝛ.h.d. vſqꝫ ad.§.ſi plures.vel ſic. ¶ Foꝛma mandati hꝫ vim legis. ¶ In text.ad locandũ.ar. ꝙ ꝓcuratoꝛi contractus non poſſit ſolui qð eſt verũ ex alio cõtractu,ſed ex eodẽ ↄctu bene põt ſolui.ff. de pac.l.ſi cum emptoꝛe. ¶ No.ꝙ foꝛma mandati ſemper eſt obſeruanda.concoꝛ.j.man.l.diligenter.ꝛ ſic apparet ꝙ foꝛma eſt ſeruanda per omnia tam circa res ꝛ perſonas q̃ circa locũ ꝛ tempus.ff.de verb.oblig.l.qui Rome.§.Callimachus.

Si plures. Si pluríb⁹ vniuerſalis adminiſtratio ↄcedaꝛ, vꝛ ↄcedi inſoliduꝫ,niſi illud ſit expꝛeſſum.h.d. ¶ No.ex hoc.§.qð dixi in ſummario.ꝛ vt dixi iſte.§.hꝫ locũ qñ pluribus cõcediꝛ adminiſtratio vniuerſalis, ſecus ſi pluribus mandeꝛ aliqd ſpãle,nõ vniuerſale. Nã tunc non vꝛ mandatũ factũ inſolidũ,niſi expꝛeſſe dicatur vt.l.pluribus.ff.de pꝛocu. ¶ Secũdo no.in ver.ſed ſi ſic pꝛopoſuit.qð qñ eſt dictum,ꝙ ſine alio facere nõ poſſit quicqd facit vn⁹ ſine alio non facit in pꝛeiudiciũ mandãtis.vt.l.Titiuꝫ ꝛ Meuiũ. in pꝛin.j.de ad.tu.circa qð vide qð not.doc.i.l. id qð pauperibus.C.de epiſ.ꝛ cle. ¶ In glo.que incipit cuilibet ꝛc.de pluribus commiſſarijs.dic vt extra de teſta.c.vlt.lib.vj.de plurib⁹, dic vt extra de arbi.c.vlt.lib.vj.l.diem pꝛoferre.§.ſi plures.ff. de arbi. ¶ In glo.que incipit ſeruãda enim ꝛc.ibi,debet ſtare eius conſilio.circa iſtam gl.vide qð no.extra de arbit.ꝛ extra de elec.c.cum in veteri.

Exercitoꝛem. Not.hic text.in ver.obuẽtiones ꝛ verbo reditus. Et nota gl.ſuper verbo obuentiones,que dicit,quid ſit obuentio[b].quid aũt ſit reditus[c] not.inſti.loca.§.adeo ꝛc. Vide qð no.ff.de cond.inde. l.ſi vꝛbana.j.de vſufru.l.ſi fundi trebatiani.ꝛ cum dicuntur puri reditus deductis expenſis.vt in.l.litibus.in fin.de agricol. ꝛ cenſi.lib.xj.

Eſt autem. Contrahentes poſſunt eligere exercitorẽ vel magiſtrũ ꝓ libito voluntatis, ſed exercitoꝛ nõ põt agere cõtra contrahentes cũ magiſtro. niſi in ſubſidiũ.h.d. ¶ No.ex hoc tex.qð magiſter ſiue inſtitoꝛ põt conueniri a dño ſeu exercitoꝛe ex contractu ſuo qð qualiter debeat intelligi dicã.j.ti.ij.l.ſi. ¶ Nota in gl.vltima iſtius §.quod quotieſcunqꝫ dicitur extra oꝛdinem, vel extraoꝛdinario iure,intelligitur officio iudicis vt hic.ꝛ.ff.ſi cer.pet.l.cum filius.ꝛ.C.de liber.ꝛ eoꝛum lib.l.j. ¶ No.argumen.quod licet ex contractu pꝛocuratoꝛis obligetur dominus,tamen nihilominus tenetur ipſe pꝛocuratoꝛ. Itẽ nota caſum in quo ex contractu alterius agitur ſine ceſſione:ꝛ dicitur remedium extraoꝛdinarium quod eſt regulare.alium caſum vidiſtis in.l.ſi cõuenerit.de pig.actio.

Si is qui. Habens exercitorẽ in ꝑtãte ſi fuerit volens obligaꝛ inſtitutioni in merce dñica,vel nauali. Sed in merce peculiari obligaꝛ tributoꝛia etiã eo mõ obligaꝛ in merce nauali,ſi ſola ſciẽtia interuenerit.h.d. Vel ſic,in exercitoꝛia ſciẽtia ꝛ conſenſus patris, vel dñi pꝛoducunt ſolidi actionem,nõ ſcientia ſola,ſed in tributoꝛia lege qñ ↄhitur in merce peculiari ꝛ non nauali rõne ſcientie pater ꝛ dñs ceteris creditoꝛibus exequantur cum quibus vocantur pꝛo rata. h.d. ¶ Nota quod in dubio non eſt recedendum a verbis legis,vel ſtatuti.vnde vbi ſtatutũ requirit ſcientiam ꝛ conſenſum, ſola ſciẽtia nõ ſufficit, vt in verſiculo in re igitur dubia. Item ſm vnam opi.nec omnis conſenſus:q2 nõ interpꝛetatiuus,ſꝫ verus,verbis ꝛ factis determinatus. ſm aliam opinionẽ ſufficit interpꝛetatiuus. ¶ In gl.q̃ incipit hic.§.ꝛc. in ſi.ſed tu dic ſm Mar.Sil.quod ad hoc vt dñs teneatur qð iuſſu requiritur qð dñs ſciat ſpeciẽ ↄctus. Sed in hac actione ſufficit qð dñs ſciat ſeruum negociari,lꝫ ignoꝛet ſpeciem cõtractus. Ideo pꝛo iſtius.§. declaratione dic ꝙ qñqꝫ filius,vel ſeruus negociaꝛ patre vel dño ignorãte, vel inuito: quod fieri põt vt.j.de peculio.l.ſi quis ſeruum.§.etiam.ꝛ tũc dñs,vel pater tenetur tm̃ actione de peculio.ita loquiꝛ.j.de pecu.per totum. Qñqꝫ filius vel ſeruus ↄhit patre, vel dño,ſciẽte tm̃.ꝛ tũc pater vel dominus tenetur actione tributoꝛia,ſiue fili⁹ vel ſeruus ↄhat in merce nauali ſiue in alia merce. vt hac lege. verſicu.

ſiẽ.ſed ſi ſciẽte.ſ.de trib.l.j.§.j.qñq3 filiꝰ vel ſeruꝰ ↄbiꝫ pr̃e vel dñ̃o volẽte,⁊ tũc,ſi quidẽ pr̃ vel dñs vult filiũ vel ſeruũ ↄbere in certã ſpẽm:⁊ tũc teneꝫ inſolidũ p̃ti,qḋ iuſſu.vt.ſ.qḋ iuſſu.ꝑ totũ.qñq3 pr̃ vl' dñs vult filiũ vl' ſeruũ gñal'r negociari,⁊ tũc ſiquidẽ filiꝰ vel ſeruꝰ negociaꝫ ĩ merce nauali,pr̃ ⁊ dñs teneꝫ inſolidũ:ita loquiꝫ iſte.§.Si vͦ negociaꝫ in merce nõ nauali, tũc pr̃ vel dñs teneꝫ actione trib.ſ. de trib.ꝑ totũ.⁊ hoc.§.vͦ.ꝑ inſtitorẽ.Et ſic ex p̃dictis habes,ꝙ nõ ſemꝑ volũtas pr̃is vel dñi circa ↄctũ filij vel ſerui obligat patrẽ,vel dñm inſolidũ:⁊ circa p̃dicta vide tex.no.ſ.de admi.tu.l. luciꝰ titiꝰ caiũ ſeium. ¶Ex lec.ant.¶In gl.ibi,corde retẽta.ſ3 certe talis volũtas nihil operaꝫ,vt no.in.l.Põponiꝰ ſcribit. de neg.ge.dic ꝙ gl. intellexit ĩ corde retẽta ⁊ in iure p̃ſumpta,vt alle.ſ.ad munic. l.ij.⁊ ſic loquiꝫ hic de volũtate p̃ſumpta:⁊ iſte eſt vnꝰ ĩtellectꝰ: aliꝰ eſt ꝙ hic loquaꝫ de volũtate tacita declarata ꝑ actũ extrĩ ſecũ q2 forte pr̃ vel dñs recipit ꝓuẽtꝰ nauigatiõis,ar.ſ.ḋ euic. qdẽ ex p̃te.⁊ ita intelligit Jac.de Are.⁊ Guli.ḋ Cu.ꝓ q̃ facit lr̃a q̃ ḋt,ſed ſciẽte ⁊ volẽte ⁊c.ſm Cy.in addi.¶In gl.ſunt.in fi.illud eſt ex interpretatione legis:nã ſi ꝑ aliã legẽ nõ eſſet interpretatũ ſtaremus vͤbis ſm Frã. vel in illis legibꝰ apparet de mẽte:ſ3 nõ apparet de mẽte legiſlatoris:⁊ iḋ inherendum eſt vͤbis:qḋ facit ꝓ ſtatutis,vt vͤba ſtatuti ſint diligenter obſeruãda.Jtẽ in priuilegijs quorũ tenor eſt ſeruãdꝰ ad vnguẽ, vt extra de priui.porro.⁊ facit.ſ.qui ⁊ a qui.proſpexit.vbi non receditur a verbis,q2 ibi non apparebat de mẽte:vt not.Dy. in.c.fi.de re iud.lib.vj.⁊ Cy.hic in addi.vnde niſi ſit tibi clarũ de mente nunquam recedas a verbis legis,vel ſtatuti.

In poteſtate. Verbum poteſtatis[a] accipitur ꝓ patria poteſtate,vel dñica actione,etiã pro p̃tãte,quã h3 ille qui eſt alteriꝰ iuri ſubiectus.h.d.

Quanquã. Jſte.§.nõ ſummaꝫ,ſ3 hic iuriſcõſul.exponit verbũ,magiſtrũ,poſitũ ĩ edicto.

Hec actio. Exercitor ⁊ magiſter ĩſolidum teneꝫ, ſi fiat exactio ↄ vnũ,alter liberaꝫ.no.ex h̃ §.ĩ fi.ↄiũcta gl.ſua ꝙ ſi qs ſoluit ꝓ me ẽt ĩuito,me liberat.h.d.

Si plures. Qñ plures nauẽ exercẽt ꝑ tertiã perſonã liberã,vel ſeruã,vl' ꝑ vnũ ex eis,qlibet teneꝫ ĩſolidum,ſecꝰ ſi plures exercẽt ſimul nauẽ ꝑ ſeipſos. h.d.cũ.l.ſeq.vſq3 ad.§.he actiões. Vel ſic,factũ cõis magiſtri obligat quẽlibet exercitorẽ ĩſolidũ:⁊ eſt no.vñ factor cuiuſda3 ſocietatis quẽl3 ḋ ſocietate p̃t ĩſolidũ obligare ⁊ nõ ip3 corpꝰ ſocietatis,⁊ facit ḋ edil.edi.l.iuſtiſſime.§.j.¶In tex.ibi,nauẽ ſ.eãdẽ exerceat.ſ.ꝑ cõem magiſtrũ ſunt ↄ duo vl' plures rei debẽdi ĩſolidũ.⁊ qḋ no.ſi cer.pe.l.cũ te.¶In text.ibi,ĩ pluribus exercitoribꝰ,⁊c.i.exercẽtibꝰ nauẽ ꝑ cõe3 magr̃m,q̃ caſu qlibet exercitor teneꝫ inſolidũ ex ↄctu facto cũ iſto magiſtro, vt.ſ.e. l.j.in fi.iſtius ꝓba.ſ.e.l.ſi ſeruꝰ.§.ſi cõis ſeruꝰ.¶Not.tex.p̃mo in.l.ne plures.nã iſte tex.induciꝫ ꝑ doct.ad.q.ꝙ qs non poſſit plures procuratores cõſtituere adijciẽdo clauſulã ꝙ occupãtis melior cõditio nõ exiſtat. S3 Dy.in hac gl.diſtinguit,aut eſt actor ille q iſto mõ plures ꝓcuratores ↄſtituit, aut eſt reꝰ. primo caſu p̃ot fieri cõſtitutio.ſcḋo non,ar.iſtius.l.⁊.l.iam tñ §.vlt.ſ.iud.ſol.de hac.q.eſt hodie caſus in.c.ſi duo.extra de ꝓcu.li.vj.¶Vltimo ꝓ declaratiõe iſtiꝰ.§.⁊ legũ ſeq.qñ plures exercẽt vnã mercantiã, ſi qdẽ exercent per tertiam perſona3, qlibet teneꝫ inſolidũ ex facto illius tertie ꝑſone,vt hic.§.ſi plures.Si vero exercẽt ꝑ ſeipſos,tũc ſi quidẽ exercitiũ illiꝰ mercãtie fuit cõmiſſum vni ex eis,tũc dic idẽ,q2 qlibet inſolidũ tenetur,vt.l.q.vͦ.ſed ſi plures. Si vero oẽs ꝑ ſeipſos mercãtiã exercent,tũc ſi qdẽ exercẽt vnã mercãtiã ꝑ ſeipſos ſimiliter, tũc qlibet teneꝫ ꝓ p̃te:ſi vͦ exercẽt ſeparatim puta vnꝰ in vno loco,⁊ aliꝰ in alio,vel vnꝰ vnã mercãtiã aliꝰ aliã, tũc videnꝫ oẽs p̃poſiti adinuicẽ magr̃i:ita loquiꝫ.l.q in ꝓuincia.in fi.ſ.ſi cer. pe.q̃ hic alleg.in fi.gl.j.l.ſi tñ.facit ꝓ hoc.C.de fabric.l.iure ꝓuiſum.li.xj.Adde qḋ no.C.fa.er.l.ſi familie.¶Nota ꝙ quilibet magiſter vr̃ prepoſitus inſolidũ,niſi adminiſtratio ſit diuiſa,vel ſit actum vt non poſſit vnus ſine altero.Nec obſt.ad primum.ſ.de procu.l.pluribus,q2 hic loquitur qñ cõſtituitur ad quandam vniuerſitatẽ.ibi loquitur,qñ conſtituitur ad ſpeciale iudicium,vel negocium ſm quoſdam.Et ſcias ꝙ in iſto §.Bar.tractat materiã,qñ aliquid eſt faciẽdũ de ↄſilio,vel cõſenſu alicuiꝰ,vtrũ valeat ſi aliter fiat.ſuꝑ q̃ materia dñs Cyn. ponit quandã diſtinct.Rich.ſ.man.l.idẽ.§. ſi quis ea.q̃ talis eſt:qñ aliqd cõſilio eſt fiendũ ſi fiat ſine ↄſilio,vtrũ valeat, vel non:diſtingue ꝙ aut mãdaꝫ a lege,aut ab hoĩe:ſi a lege,dic indiſtincte nõ valere,niſi cõſiliũ interueniat.ſ.de re.co.l.ſi pupil. §.ſi pretor.de iureiur.l.ſic itaq3.⁊ ar.ſ.man.l.diligẽter.melius probatur in.l.ij.de tut.⁊ cur.ſi ab homine,ſubdiſtingue ꝙ aut ambo ſunt officiales.ſ.ille qui iuſſus eſt facere,⁊ ille cuius cõſilio d3 fieri:⁊ tũc conſiliũ eius requirendũ eſt,vt.ſ. de admini. tu.l.Titiũ ⁊ Meuiũ.ij.rñ.⁊ hic.⁊ eſt rõ:q2 tantum h3 vigoris vnus ad reſiſtẽdũ,quãtũ alter ad faciẽdũ,vt.ſ.cõi di.l.Sabinus.⁊.ff.ne quid in lo.pu.l.ij.§.j.⁊ de cur.fur.l.cõſilio.§.fi.Jtẽ ſi nõ ſit officialis,ſit tñ eidẽ officio deſtinatus:ita intelligiꝫ.l. parui.§.fi.ſ.de arbi.que deſtinatio facit idẽ ꝙ faceret, ſi vere eſſet,vt.ſ.de re.co.l.fi. Si vero nõ ſunt in eodẽ officio:q2 ille, q d3 gerere de ↄſilio alteriꝰ eſt officialis,alter nõ. Subdiſtingue ꝙ,aut ille cuiꝰ ↄſilio res mãdaꝫ geri,eſt futurꝰ obligari, ſi res male geraꝫ,aut nõ.Si nõ eſt futurꝰ obligari tũc de honeſtate eſt requirẽdũ ↄſiliũ,⁊ ſalubre ſequendũ tñ ſine cõſilio t3,vt.ſ.de admi.tu.l.qdã.§.Papi.⁊.l.Titiũ ⁊ Meuiũ.j.rñ.⁊ eſt rõ:q2 p̃ot qs ꝓuidere,an ↄſiliũ ſibi expediat,vel non,vt.ſ. mã.l.ij.§.fi.⁊ q2 non d3 alteri ꝑ alterũ iniqua ↄditio afferri, ⁊ eſt arg.ad hoc de ma.te.l.ſi ita fuerit.⁊ de here.inſtit.l.pr̃. Si vero vterq3 eſt futurꝰ obligari,vel nullus,dico ↄſilio eiꝰ debere geri,al's nõ v3 qḋ actũ eſt,vt hic,⁊ de inſti.l.ſ3 ⁊ ſi pupil. §.ↄditio.de acq.her.l.ſi qs mihi bona.§.eoꝝ.q2 ſicut paritas eſt periculi.ita paritas eſt autoritatis,⁊ q2 qḋ oẽs tãgit ⁊c.l. fi.de auꝫ.preſt.Et hec eſt vera,niſi eſſet dictũ ꝙ ſine ↄſilio, nõ valeret,q2 indiſtincte nõ v3,ar.ſ.mã.l.ſi qs ea.ſm Ric. malũ, Old.in.q.quã diſputauit,q̃ dicit,authenticũ ſtatutũ dicit, ꝙ ideo qñ par gerit officiũ qḋ vnus nõ p̃ot ſine alio eſſe,q2 hñt poteſtatẽ colligata3,l3 vbi vnus eſt in officio,alter nõ,tũc nõ h3 poteſtatẽ colligatã ſm eũ.Adde ꝙ iſte.§.ſi plures.loqtur in officio,qḋ h3 formã ab hoĩe,ſ3.l.Titiũ ⁊ Meuiũ.loquiꝫ in officio qḋ h3 formam a iure:ita dicit text.in.d.l.qdã.¶Jtem ex p̃dictis no.ꝙ ille qui h3 conſulere,ḋr ꝓpterea officiũ gerere:vnde dicit cle.exiui.ꝙ frater minor non p̃ot eſſe executor, tñ p̃ot ſcribi in cõſultorẽ.Jtẽ dicit lex ꝙ ille qui cõſulit, non ḋr iudicare,vt.l.j.§.ſolent.qñ app.ſit.Jtẽ vr̃ ex p̃dictis ꝙ ſi teſtator reliquit duos executores hoc acto ꝙ vnus nõ p̃ot exequi ſine altero,ꝙ vno acceptãte alter non poſſit.facit.ſ.de arbi.l.non diſtinguemus.§.cũ in plures. de leg.ij. Lucius Titius.§.quiſquis.⁊ adde ad hãc materiã qḋ not.extra de elec. c.cũ in veteri.⁊ de arbi.c.cũ olim.xlviij.diſt. ecce formidant. xj.diſt.decretis.per Jnno.de offi.ordi.irrefragabili.per Cy. C.de ſpon.l.ſi pater.C.de epiſco.⁊ cler.l.id qḋ pauperibus. in Spe.de arbi.§.fi.verſi.quid ſi dicatur.⁊ not.

He actiones. Actor datur heredi,⁊ ↄ heredẽ, ⁊ vltra annũ.h.d.¶In gloſ.q̃ incipit.i.actio hec no.iſtã gl.que dicit ꝙ iſtud verbũ, exercitoria, inſtitoria,tributoria,de peculio,⁊ ſimilia verba,non ſunt nomina actionum,ſed ſunt quedam adiectiones.

Seu qui. Exercitor teneꝫ, l3 inter magiſtrũ ⁊ ↄhentẽ ſecũ nõ cadat obligatio ⁊ dñs ſerui tenetur actiones ſibi queſitas exercitori cedere.h.d.iſta preſens lex.

Si communis. Not.hunc tex.pro intellectu.l.ſi tamen plures.verſi. ſed ſi ſeruus plurium.ſ.eo.

Lucius titius. Mutuãs magiſtro h3 actionẽ legis exercitoriã ↄ exercitorẽ ſi quatuor cõcurrãt, vc3 vͤitas cauſe,⁊ veritas ꝓpoſitionis ad illã cãm,⁊ ſciẽtia, ⁊ cõgrua quãtitas , ⁊ loci cõgruitas ⁊ idẽ vr̃ in inſtitoria.h.d. iſta not.l.¶Nota hanc.l.pro mutuãtibus factoribus mercatorem.Nã ex hac.l.habes qualiter hñt obligatos dños ipſoꝝ, ⁊ quod ipſi habẽt probare.¶Secundo no.caſum in verſicul. quandoq3.⁊ in ver.ſeq.¶In gl.q̃ incipit ſed pro ea ⁊c.ibi,ciuitas ⁊c.⁊ ibi de intellectu huius.l,item in.l.ſingularia.ad fi. e.titu.¶In ead.gl.ibi in fi.tu dic hec vera ꝙ ibi erat expreſſe p̃poſitus ad accipiendum pecuniam mutuo ſecundum intellectum Jac.⁊ Mar.⁊ ibi dixi,⁊ vt dixi in.l.ciuitas.⁊ meliꝰ in.l.ſi pup.§.itẽ ſi ꝓcurator.vel.§.is.ſ.de neg.geſt.¶In glo. q̃ incipit,fere.illic prepoſitus.imo vr̃ requiri ꝙ ſciat vt ꝓbaꝫ hoc tex.ver.ſi.Jtem aliud exigẽdum.h.d.¶No.hic quatuor conſideranda ad hoc, vt ſi non eſt facta vͤſio in cauſam,in quã magiſter confitebatur ſe accipere dominus inſolidum teneatur.Primo requiritur ꝙ ſubſiſtat rei neceſſitas.Secundo ꝙ accipiatur in cauſam,in quam commiſſa eſt poteſtas.Tertio ꝙ non mutetur ſuperflua quãtitas. Quarto ꝙ ſubſit loci ⁊ tẽporis opportunitas.primum ibi, reſpondi. ſecundum ibi, ita aliud,tertium ibi,quare. quartum ibi,interdũ. Que quatuor ſunt conſideranda non ſolum in facto nauali,ſed etiam in inſtitoria actione.⁊.h.d.hec lex not. ⁊ loquitur hec lex in priuatis:ſed ĩ facto ciuitatis,vel eccleſie dic,vt no.ſ.ſi cer.pe.l.ciuitas.de neg.geſt.l.ſi pupil.§.j.⁊ in auꝫ.hoc ius porrectũ. in fin. ⁊ late per Jnn.extra de fideiuſ.c.quibuſdam.⁊ depoſiti.c. grauis.¶Quero pone quod probatur euidens neceſſitas rei,itẽ probaꝫ vlterius ꝙ eſt facta refectio, nõ tamẽ probatur quod ex illa pecunia mutuata.Quero an preſumatur ex illa ſecũdũ confeſſionem contrahentis:⁊ vr̃ ꝙ non:q2 iſta cõfeſſio non p̃iudicat domino, vt.C. de nouat.l.nõ abſtulit.⁊ ſatis innuiꝫ in hac.l.Contra dico ꝙ ꝓbata numeratione ⁊ euentu ſubſecuto

a ¶Poteſtatis.Vid dom. Ale.de Jmol. in.l. eu3 qui.ſ. de iuriſdi.om. ind.⁊ Felin.in ru. de of. dele. ⁊ plene ꝑ Archid.xj.q.j.magnum omne.⁊ eundem Bal. l.l.j.§.j.de pen.

p̄ſumat̄ ex illa pecunia factū eſſe, vt. l. ſi vētri. in fi. de pu͏̄il. cre. ⁊. C. de ali. pu. pre. l. fi. ⁊. l. fi. C. de pig. vn̄ ſi abbas accipit pecuniā mutuo ꝓ induēdis monachis. vel ꝓ ſoluēdo. xx. ⁊ appareat ꝙ monachi ſint īduti, vel. xx. ſunt ſoluta, p̄ſumā ꝙ ex pecunia mutuata ꝑ dictas leges. Itē no. in hac. l. in p̄nci. ad. q. pone ꝙ dono tibi mille flo. īſerta cā q2 me redemiſti ab hoſtibꝰ, an credat̄ huic ꝯfeſſiōi ita ꝙ nō ſit locꝰ inſinuatiōi: ⁊ certe nō, ar. de ꝓba. l. ꝯteſtō. de leg. iij. l. cū qs decedēs. §. titia. ſꝫ Cy. tu dic ꝯ: q2 ex q̄ cā meritorū eſt ſpecificata, non reqrit̄ inſinuatio, ⁊ ſtat̄ ꝯfeſſiōi: vt. j. de don. l. aqlius reg. ⁊ ibi no. Nō obſt. l. q teſtm̄. q2 ibi loqtur īter ꝓhibitos, īter q̊s ēt ꝯfeſſio ē ꝓhibita: vt ibi no. Itē nō ob. hec. l. q2 ibi loquit̄ de tertio obligādo, ſꝫ qn̄ agit̄ de obligādo ſe ſtat̄ in dubio ꝯfeſſiōi: ita d̄t no. gl. j. de noua. l. doli mali. in fi. Itē nō ob. qd̄ no. j. de col. l. ſi donatiōe. q2 ibi cōfeſſio erat gn̄alis ⁊ inſerta ꝓpter benemerita ⁊ ſeruitia. Iſta em̄ verba nil opant̄: ſecꝰ vbi cōfeſſio eſt certa ⁊ ſpecificata: ⁊ ita loqt̄. l. aquiliꝰ regulꝰ. cū ſua gl. qd̄ no. ¶ Scd̄o no. in ver. quare. ar. ad aliā. q. pone ꝙ pr̄ reliqt filio ſpurio magnū territoriū, ⁊ d̄t ꝙ hoc facit cā alimētoꝝ, q alimēta p̄t ei relinquere de iure ca, vt ex̄ de eo q duxit in mat. c. cū haberēt. nūqd valebit iſtud relictū: iſte tex. facit ꝙ nō valeat vltra q̄ ſit neceſſariū ꝓ alimentis, vt hic, ⁊. j. ſ͛ do. iter vir. ⁊ vxo. l. adipiſcēdi. ſm̄ Guli. ⁊ Cy. Itē facit iſta lr̄a ꝓ executoribus teſtōrū, ꝙ ex parua occaſiōe non p̄nt vendere rē magni valoris. Et adde qd̄ not. in. l. ij. C. qn̄ decre. opus nō eſt. Itē ex ver. interitū. ſumit̄ ar. ad aliā. q. quā vidi de facto Florētie, dictat ſtatutū Florētie ꝙ executor Floren. habeat arbitrium in omnibus delictis, ex quibus poſſet turbari ſtatus ciuitatis. Modo quedā ardua rixa fuit facta in comitatu, executor vult applicare illud ſtatutū de turbatione ſtatus: nunquid poſſit: ⁊ vr̄ ꝙ non: q2 loci diſtātia repugnat, ar. huius. l. ad idē. j. de ca. ⁊ poſt li. re. l. ſi qs ingenuaꝫ. §. in ciuilibus. tn̄ ꝯriū practicatur de facto: nō ſunt hic alia.

¶ Ad legem Rhodiam de iactu. Rubrica.

Lege Rhodia. Si cā nauis alleuiāde merces vnius mercatoris ſunt iactate, oēs debēt cōtribuere ad dāni emēdationē. h. d. ¶ Ex lect. ant. ¶ Ad id, qd̄ oēs ſaluat, oēs dn̄t ꝯtribuere. h. d. ¶ Iſte tex. facit ad. q. Si aliqs ī aliq̄ villa, vel caſtro dānū fuit paſſus ab aliq̄ malefactore, ⁊ ex forma ſtatuti, ſi villa, vel caſtrū nō capit malefactorē, dꝫ dānum paſſo, dānū emēdare, ⁊ malefactor nō fuit captꝰ, ꝙ ī illa emēdatione dꝫ deduci pars, q̄ cōtigiſſet illū dānū paſſum, ſi alius extraneus fuiſſet dānū paſſus, qui debuiſſet habere emendationem ab illo caſtro, vel villa[a]. ar. iſtius tex. dum d̄t omniuꝫ contributione ⁊c. in. l. proxi. verſi. equiſſimum. ⁊. j. e. l. nauis. de qua. q. no. Spe. in ti. de cēſi. §. nunc dicendū. verſ. qd ſi dānum.

a ¶ Vel villa. Adde que ad materiā habētur per. d. Ja. Mai. inſti. de act. §. penales. nu. 23. ⁊ ſeq.

Si laborante. Dn̄i iactataꝝ rerum hn̄t actionē cū magiſtro nauꝫ, magiſter ṽo nauis hꝫ actionē cū ceteris, ⁊ nō ſolū hꝫ actionē, ſꝫ ēt mercis retentionē. h. d. hec lex. ¶ No. ṽ. eqſſimū. nā iſte tex. facit optime ad. q. ꝙ ſi igne orto in aliq̄ ꝯta domus alicuiꝰ deſtruit̄ a vicinis, ne ignis vlteriꝰ extēdat̄, qd̄ fieri p̄ot de iure, vt vidiſtis. ſ. ad. l. Aql. l. ſi qs fumo. §. j. ꝙ illi tali, cuiꝰ domꝰ eſt deſtructa, dꝫ cōiter dānū reſarciri[b], cū ꝓ cōivtilitate ruina facta ſit ar. iſtiꝰ tex. ⁊. ſ. l. j. qd̄ no. ⁊ tene mēti. ¶ In text. ibi, retinet. ꝑ iſtū tex. d̄t ꝙ ſi habeo debitorē meū ſuſpectū ⁊ tu habes de rebꝰ illiꝰ apud te, ꝙ ego poſſum agere ꝯ te, vt res illas ſaluas retineas penes te, donec mihi ſatiſfiat. ꝓ hoc facit l. j. de edē. ⁊ tex. quēad. ſer. amit. l. ſi locꝰ. ⁊ de oī agro deſer. l. quicunq͡ꝫ. in fi. ⁊. j. ne quid in loc. pu. l. ij. §. viarū. Item inducit ad aliā qōnē, ꝙ milites qui tp̄e guerre propter defenſionē vadūt ad bellū. ⁊ ibi perdūt equū, qd̄ ſibi ꝑ cōe debeat̄ emēdari: vt. ſ. ex qui. cau. ma. l. qui mittunt̄. §. fi. modo perdant tp̄e ſtipēdiorum ⁊ niſi aliud in ꝯſtitutiōe ſalarij ꝯuenerit, q2 ꝯria actiōe repelleret̄, ſecꝰ ſi volūtate iuiſſet. ¶ Ex lec. ant. ¶ Allegat̄ iſtud p̄ncipiū, ꝙ qn̄q͡ꝫ ꝓcedit libellꝰ, ago vt agas: qn̄q͡ꝫ ꝓcedit libellus, ago vt retineas. habuiſtis ſile. j. ſ͛ act. emp. Jul. §. penu. ⁊ j. loc. cū in plures. §. meſſeꝫ. ¶ No. i. §. cū i eadē. ar. ꝙ ſi cui ī villa debeat emēdari dānū ꝑ cōe ville ex forma alicuius ſtatuti, ⁊ ꝓ hoc debeat collecta īponi, ꝙ ipſe idē cui datū eſt damnū, debeat ꝯtribuere cū ceteris. de hoc no. Dy. j. de leg. j. ab oībꝰ. §. ſi titio. Sꝫ pone ꝙ paſſus dānū litigat ſup hoc cū villā, ⁊ fiūt expēſe ꝑ villā, vn̄ villa īponit collectā, querit̄ nunqd iſte ꝯtribuet: Jac. de Are. d̄t ꝙ nō ꝑ. l. impator. j. de tu. ⁊ ra. diſt. ad qd̄ bene facit in rōne ſui de ver. ob. cū vēditores. ¶ No. vlt. id qd̄ hic d2 in text. de victualibus communicandis tp̄e neceſſitatis.

b ¶ Reſarciri. Adde Sali. in l. q̄ fortuitis. ad fi. de pi. act. ꝙ incendiariꝰ tenetur de dāno domus dirupte pro arcēdo igne a domo vicina.

Si conſeruatis. Si nauis deterioret̄ non fit ꝯtributio, niſi nauis ſ͛terioratio ꝯtingeret ex volūtate mercatoꝝ, vel iuſto metu. h. d. No. tex. in verſ. nam ⁊ ſi faber. ꝙ ſi artifex ⁊ magiſter frangit ferramenta ſua, cum quibus facit exercitium, ꝙ dānuꝫ dꝫ eſſe ſuū, non autem illius qui locat opus faciendum.

Sed ⁊ ſi voluntate. Dn̄s nauis, ⁊ dn̄i reꝝ exercitarū in naue exceptis libero corpore ⁊ cibarijs, ꝓ portione eſtimationis merciū, ꝯtribuūt, ⁊ ex hoc tenet̄ ex locato magiſter nauis. h. d. vſq͡ꝫ ad. §. ſi nauis. Not. iſtū. §. ⁊ no. ver. idē agitatū eſt. nā hic eſt ar. ꝙ ſicut qs dꝫ ſoluere gabellam pro mercibus, ſeu pedagiū, ita dꝫ ſoluere gabellam ſeu pedagium ꝓ annulis, quos quis portauerit in digito. Sed in contrarium eſt veritas: q2 cū iſta talia quis portat cauſa ſui vſus, non dꝫ ſoluere gabellā, ſeu pedagium, vt. j. de ver. ſig. l. cēſere. j. de publi. l. ſi publicanus. §. i. C. de vecti. ⁊ commiſ. l. vniuerſi. ¶ Ultimo not. quod tempore neceſſitatis omnia ſunt communicanda. vt hic.

Cum in eadē. Nota ibi, veſtimēta eoꝝ. ꝑ quem tex. dicebat qdā ꝙ ille q cedit bonis dꝫ dimittere veſtimēta: ꝯriū tꝫ Guli. nā vituperoſum eſt ꝙ aliqs dimittat veſtimenta, vt. l. diuus. de bon. dā. Itē iſtud eſt vituperoſum qd̄ vadat nudus, vt. l. cū. C. de re milit. lib. xij. Non ob. iſte. §. q2 non d2 ꝙ debeat auferri: ſed nunqd ꝓ mercibus debeat ſolui pedagiū: dn̄s Bart. d̄t ꝙ nō, ar. l. cenſure. de ver. ſig. ¶ Not. vlt. tex. ibi dū d̄t: quod quiſq͡ꝫ haberet. ꝙ ſi tp̄e cariſtie aliqs ē furatꝰ panē cā comedēdi, ꝙ n̄ teneat̄ ſ͛ furto[c]. ¶ In ea. gl. eſtimat̄. vt. l. circa. ¶ Uel dic melius ſm̄ Jac. de Bel. hic licet Ray. ſibi approprieт iſta verba, ꝙ ibi, petijt intereſſe ex cōtractu propter morā, hic ex quaſi ꝯctu ſine mora ex quadam equitate ſuadente: ⁊ ideo non putat ipſe qd̄ iſte. §. corrigatur per. l. j. C. de ſent. que pro eo qd̄ inter. q2 loquitur in intereſſe, qd̄ petitur ex contractu, vel delicto, alias ex culpa, vel mora quorum vel nullum eſt hic. nec obſt. j. ad. l. Fal. in lege Falcidia. §. j. ibi enim res extat, hic non: quod eſt valde no.

c ¶ De furto. Adde Feli. in c. qm̄. de ſimo. in col. in fin. in ver. in gl. j.

Si nauis. Precium redēptionis nauis derobate a piratis eſt ab omnibus conferenduꝫ, ſecus eſt in precio rerum derobatarum. h. d. preſens. §.

Portio aūt. Collatio ſeu ꝯtributio, dꝫ fieri ꝓ precio reꝝ ſaluaꝝ, vꝫ ꝓ p̄cio qd̄ valerēt nō ꝓ p̄cio q̊ fuerūt empte. h. d. ¶ No. tex. ibi, qm̄ agit̄ de detrimento nō lucro ⁊c. Itē no. ꝙ qn̄ ꝯ aliquē agit̄ nō ex ꝯctu, nec ex culpa ipſiꝰ nō hr̄ ꝓ intereſſe rō lucri, ſed detrimēti tm̄, non ob. C. de ſent. q̄ ꝓ eo qd̄ inter. l. j. vbi de intereſſe habetur ratio lucri: q2 loquit̄ qn̄ cōtra aliquē agit̄ ex ꝯctu, vel culpa ipſius.

Si quis ex. Iſtum. §. intelligit Mar. Sil. qm̄ magiſter nauis non fuit in negligētia retinendi merces, vel agendi cū mercatoribus, quorum merces ſunt ſalue: alias eſſet ſecus, vt colligit̄ ex. §. ſed ſi ſeruꝰ. ſ. ea. l.

Si res que. No. ex hoc. §. ꝙ poſſuꝫ agere ꝯ aliquē, vt ipſe agat cōtra aliū, ad idem. j. loc. l. cū plures. §. meſſem. j. de act. empt. l. Julianus. §. ſi ſeruū tuū imprudens. ſ. ſi cer. pet. ¶ Ex lect. antiq. ¶ Argu. eſt hic ꝙ ſi villa per ſtatutum teneatur emendare damna occulta, ⁊ propterea impoſuerit collectam: ⁊ hoc facto apparet de eo qui dedit damnum, ꝙ non eſt vlterius procedendum ad exactionem collecte: ad idem eſt arg. ſ. de condi. ſine cauſa. ſi fullo.

Nauis onuſte. Si ſcapha perit cū mercibus extractis cā alleniande nauis, habet locum cōtributio: ſecus ſi nauis pereat ⁊ ſcapha ſalua remaneat. h. d.

Sed ſi nauis. Jactātibꝰ fit ꝯtributio ex mercibus poſtea recuꝑatis naue ꝑempta ſꝫ recuperātes ex iactu nō ꝯtribuūt illis, q in naue ꝑdiderūt. h. d. ¶ In tex. ibi, ex his mercibꝰ. ſ. illiꝰ mercatoris q p̄mo iactū facit. ¶ In gl. q̄ incipit. l. vectores, vl̄ dic ⁊c. ibi, q̄ ē ꝯ ⁊c. ſed certe imo nō eſt ꝯ. q2 ibi loqtur qn̄ qs teneret̄ ad quantitatem ſimpl'r: ſꝫ qn̄ qs tenet̄ ad quātitatē reſpectu ſpeciei, vt eſt in caſu nr̄o: q2 ille q̄ tenet̄ ad ꝯtributionē dāni, tenet̄ reſpectu merciū ſeu ſpecieꝝ q̄s hꝫ ſaluas ꝑēpta ſpē liberat̄, vt. l. electio. §. ſi iō. j. de noxa. i. l. i naue. j. loc. cū ſi. de hoc. l. qd̄ te. ſ. ſi cer. pe.

Cum autem. Pro mercibꝰ ſaluatis fit ꝯtributio ſeu collatio iactantibus p̄ſenti p̄cio, ſed mercibus deterioratis, ſi ſunt deteriorate rōne loci, non fit collatio ſeu ꝯtributio ꝓ tali deterioratione: ſed ſi deterioratio contingeret nō rōne loci, ſed rōne aſperginis, tunc fit collatio ſeu contributio ratione talis deteriorationis. h. d. ⁊ in hoc. §. j. ⁊ glo. ſuper verbo, adhibenda, ponit caſum.

Amiſſe nauis. Pro naue amiſſa nō hꝫ locum collatio, ſed pro arbore ceſa, vt euitetur periculum maris ⁊ mercium, collatio locum habet. h. d.

Nauis aduerſa. Non fit collatio pro impenſis, que fiunt ad nauem inſtruendam. h. d.

Qui leuan

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

QVI levande. Iactata non preſumuntur in dubio haberi pro derelictis, niſi ex qualitate iactationis aliud pſumatur. h.d. Vidiſtis no.ſ.e.l.ij.§.fina.

DEprecatio. Conſuetudo maris legi nō contraria debet obſeruari. h.d. ¶ No.ex hac.l.ꝙ imperator hꝫ fundatā intentionē ſuā de iure cōi ꝙ oīa dicanť eſſe ſub eius imperio, q̄ exempta nō apparēt. circa qđ vide qđ no.in.c.paſtoralis.extra de ſent.⁊ re iu. Sed q̄ro quid vult dicere tex.ibi, lex aūt maris ⁊c.gl.ponit duas expoſitiones: nam prima expoſitio eſt ꝯ tex.auť. nauigia.C.de fur. ¶ Ex lec.ant. ¶ Iſta lex đt ꝙ impator ē dn̄s a totius orbis[a], ⁊ ꝙ terra ⁊ mare ſunt illi ſubiecta. Iſta ēt.l.đt ꝙ conſuetudo maris dꝫ obſeruari, cum ius cōe ei non reſiſtit, reprobando. Iſta ēt lex pōt allegari, ꝙ procedat q̄rimonia vł ſupplicatio ſine cōcluſione: nō eñ apparet ꝙ hic ſupplicās cōcluſerit aliquid, tu potes dicere qđ hic erat potius ꝯſultatio q̄ petitio: tu dic vt no.j.q.iiij.ꝯſultatus. adde in iſta.l.nuq̄d ꝯ papā vel imperatorem quis poſſit ſe preſcribere in libertate. ⁊ vid qđ no.Arc.xxij.di.ſacroſancta. facit qđ no.doc.ī.l.cōpetit.

SI vehenda. Ad pēſionē cōſequēdā ſufficit ꝑpoſitū eſſe in naui, niſi aliud ſit actum.h.d. ¶ No.tex.in ver.ꝙ ſi hoc appet, ꝙ in dubio videtur factum pactum pro mancipijs imponendis non portandis, quod not.

Si ea conditione. Caſus ſuperueniēs excuſat a pena ꝑcedentis culpe vbi actio nō pōt intentari.h.d.⁊ ita intelligit hūc tex.Dy.in.l.in totū.ſ.de impē.de qua etiā per Cy.in.l. cōparandas.C.mādati. ¶ No.in iſto prin.ꝙ illud qđ đr qñ ſtat per cām nihilominus cōſequitur quis mercedē intelligitur eſſe verum quādo merces eſt promiſſa ſimpliciter, ſecus ſi ſit ꝓmiſſa pro actu cōſummato: vt hic no.Dy. ¶ In gl.q̄ incipit adhibita in perdendo ⁊c. ibi.l. cum res.in fi. de hoc dic vt habuiſtis not.in.l. qđ te.ſi cer.pe.⁊ ibi dixi in glo.eadem.in fi. ¶ No.ex hac gloſſ. differentiam inter moram ⁊ culpam.

Idem iuris. Difficultas ſuperueniēs excuſat a penis.h.d. Not.iſtū.§.⁊ circa iſtū.§. vide qđ dixi in.l.qđ te.ſ.ſi cer.pe.ſup gl.ibi poſita, que dicit an difficultas excuſat a mora.h.d. Et quādo difficultas excuſet, ⁊ quando non, in obligatione penali, vide Dyn.ſ.de ver.obli. l.continuus.§.illud. in obligatione facti vel ad intereſſe, dic vt not.in.d.l.ad comparandas.C.mandati.

Si conduxiſti. Si menſura referť ad capacitatem nauis, nauis capacitas inſpicitur: ſi vero refertur ad onus qđ in naue immittitur, tūc inſpicitur menſura oneris. quid autem ſit in dubio dic vt no. hic in glo.ſuper verbo portaſti. qđ no.hic non ſunt alia.

¶ De inſtitoria actione. Rubrica.

EQuum pretori. Dn̄s ex facto inſtitoris obligať, item ex facto inſtitoris agit, ſi ille q̄ eſt inſtitor eſt ſeruus. Si vō eſt liber hō, nō agit actione nō ceſſa, niſi inſolidum.h.d.cum.l.ſeq. ¶ No.ex tex.in fi.cū.l.ſeq.ꝙ vbi nō reperiť ille q̄ teneť mihi actionē cedere: q̄ forte eſt abſens vel latitās vł eſt mortu⁹, ſine hr̄de, vel nō eſt ſoluēdo, lex ꝯcedit mihi vtilē actionē ſine ceſſione tex.eſt no.hic vt.C.de actio.⁊ ob.l.j.⁊ no. ꝑ gl.ī.de dā.infe.l.dāni infecti ſtipulatio cōpetit.§.vlt.vbi gl. hꝫ hunc tex.ad hoc alleg.facit optime.C.ad Treb.l.ſancim⁹. b in fi. ¶ Ex lec.ant. ¶ Ex ꝯctu inſtitoris dn̄s obligať[b] ⁊ verſa vice q̄ritur vtilis obligatio dn̄o in ſubſidiū ſine alia ceſſione. h.d.⁊ dicūt quidā qđ eſt ſpāle in inſtitore rōne officij ꝑ vtilitatem cōem.ar.ī.e.ſi qs mācipijs.§.ſi impubes. alij dicūt ꝙ eſt ſpeciale, non ꝑpter qualitatē vel priuilegium officij, ſed rōne ſubſidij.vt.l.j.C.de act.⁊ obl.⁊ qñq̄ allegať hec lex ſm vnā rōnem qñq̄ ſecundum alteram. ¶ Ibi, deficiet.ſ.dn̄s ſine ceſſione.ar.contra.ſ.de act.emp.Iul.§.procurator. ſed ibi loquiť ex eodem contractu ex quo dn̄s obligatur, vt ſibi queratur. hic forte loquitur ex diuerſis contractibus, licet ex eodem officio ibi conuenire vt cedat iura vel vt agat vter.l.ij.§.pe.ſ.titu.ij.

¶ Item ex lectura antiqua.

EO nomine. Et ſic in ſubſidium ꝑ liberā perſonam queritur actio ſine ceſſione: ſed an conueniatur indiſtincte dubium eſt: nam iſta lex in princ. ſimpliciter dicit poſſe dn̄um conueniri: ſed videtur dicendum ꝙ eodē modo quo agiť, cōueniatur.ſ. diſtinctiōe habita, ſi ſit ſoluēdo inſtitor vł nō. ⁊ hoc ſentit q̄dā glo.ſ.de act.em.Iul.§.ſi procurator. facit ad hoc alia glo.que dicit ꝙ facili⁹ acquirimus q̄ obligemur per procuratorē. vt.ſ. de procu.l.ſi procurator.⁊.l. per procuratorē. ſed videť caſus ꝙ indiſtincte teneatur dn̄o: vt.ſ.e.l.in eū.ij.rn̄ſo. Cy.in addi.

c **I**Nſtitor. Inſtitor[c] đr ille qui preponitur alicui vniuerſali negociatiōi queſtuarie, etiam loco certo non deſignato ⁊ ex ꝯctu inſtitoris dominus obligatur cuiuſcunq̄ conditionis ſit negociatio q̄ſtuaria: ſecus ſi quis imponatur alicui rei, vel negocio nō queſtuario: quia tunc magis vocabitur ꝓcurator, q̄ inſtitor.h.d. vſq̄ ad.§.non tamen.in.l.cuicunq̄. ¶ Ex lect.antiq. ¶ In.l. cum interdum.in tex.locus no. Not.ꝙ ita ſunt ſub camerario illi qui exercent artem in comitatu, ſicut illi qui exercent artē in ciuitate. ¶ Quero circa.l.cuicunq̄.inquantum dicit agris colendis de intellectu iſtius tex.dicit Inn.ꝙ iſte tex.debet intelligi quando quis eſt prepoſitus agris alienis ⁊ cauſa queſtus faciendi. Nā in ſuis agris non proprie đr negociatio queſtuaria.⁊ ita debēt intelligi oīa exempla poſita in hoc text. ita no.ipſe.in.c.fin.extra de fideicommiſ.facit.ſ.e.l. ſi cum villico. ¶ Venio ad.§.idē q̄ Labeo. ex quo.§.not.ꝙ eo qđ qs paſſus eſt illum quem preponit aliquid facere, videtur ipſum ꝑponere vt inſtitorem. facit.ſ.e.ſed ⁊ ſi pupullus.in princi.ſ.qđ cum eo.l.final. ¶ Sequitur ex lec.antiq.

QVicūq̄.§. Idē Labeo ait. No.cōtra illos q̄ ſpoliāt cadauera mortuorū. Venio ad ver.plane ſi affirmauerit.no.hūc tex.no. pro literis credentie alicui dicendo tali preſentium latori dabitis plenā fidē, ꝙ ſi quis credat latori talis litere ſit per hoc preiudicium mittēti. pro hoc facit optime iſte tex.quod no.⁊ tene ſemꝑ hn̄ mēti.

Non tamen. Ex contractu inſtitoris teneť dn̄s ad id ad quod inſtitor eſt ꝑpoſitus tacite vel expreſſe, ſecus ſi forma prepoſitionis repugnat.h.d. ¶ In tex.ibi pro taberna ſoluenda ſubaudi mutuauerit quis ex hoc.C.in ver.niſi forte ⁊c. ¶ No.ar.ꝙ procurator datus ad vendendum poteſt vendere habita fide de precio, niſi expreſſe fuerit ei mandatum ꝙ venderet preſenti pecunia. de qua materia tractatur hic per Guli.de Cu.⁊ per.l. in ciuile.C. de rei ven. ¶ Secundo no.in ver.item fideiuſſor. dum dicit eius eñ rei ſequela eſt. cum gloſſ.ſua que incipit, not.quod tene menti. ¶ Ex lec.ant. ¶ Inſtitor obligat dominum ſi cōtrahit in eo in quo prepoſitus eſt ⁊ in alio ſine quo illud explicari non poteſt. ¶ In tex.ibi ex empto actione. Nota inſtitoriam non eſſe proprium nomen actionis. Iac.de Are.

Si ei quem. Ibi, locum habere, ſicut ſi eſſet data pecunia, vt.ſ.§.proxim. ¶ Ibi arre nomine, ergo habuit fidem de precio. ⁊ dic hoc veruꝫ in gn̄ali adminiſtratore ⁊ ꝓcuratore, ſecus in ꝓcuratore ſpeciali, vt.ſ. de iure fiſci.ſi procurator. de re iud.ſi ſe.§.ſi poſt.⁊.ſ.mādati.l. diligēter. Idē in executore, q̄ non pōt hr̄e fidē de ꝑcio, vt.ſ.de re iudi.a diuo Pio.§.ſi poſt. ſm Iac.de Are. Bar.dicebat ꝙ ꝓcurator ſpālis qui hꝫ mādatū ad vendendū certo ꝑcio non pōt habere fidē de eo, q̄ rōne tpis diceret vendere minus, vt l.iiij.in fi.de in diē addic. ſecus ſi preciū nō ſit taxatum, dūmodo habeat bona fide. ſecus ſi dolo. vt.ſ.mā. creditor.§. Luci⁹. ſm eum. nuntius autem non poteſt habere fidem de precio, vt ſ.de verb.oblig.qui Rome.§.Callimachus.⁊ adde quod not. ꝑ Guli.ſ.de pig.act. eleganter.§.ſi.vēdiderit.⁊ hoc tene mēti. b

Si ab alio. Heres tenetur ex facto inſtitoris a defuncto prepoſiti: ⁊ ſi inſtitor ꝑponať a legitimo adminiſtratore ille cuius negocia geruntur.⁊ ſi inſtitor preponatur a ꝓcuratore obligatur dn̄s ⁊ procurator preponens.⁊ idem in geſtore ſi ſequať ratihabitio.h.d.cum.l.ſeq. vſq̄ ad.§.parui. Quero de intellectu illius verſ.ſed ⁊ ſi procu. cū.l.ſeq.dicit Iac.de Are.ꝙ iſtud qđ đr hic, ꝙ datur actio cōtra ipſum procuratorē preponentē inſtitorem, dꝫ intelligi qñ procurator hꝫ generale mandatū, vt text.iſte vr̄ velle. Sed ſi procurator haberet ſpeciale mandatum ad preponendum inſtitorem tunc procurator non tenebitur ex contractu inſtitorum. ſed tenebitur ſolus dn̄s: vt.l.iij.§.ſi.ſ. quod quiſq̄ iuris. c

Parui. Non eſt curandum de conditione perſone inſtitoris, nec etiam de perſona preponentis, ſꝫ ſi preponens eſt minor, requiritur in preponendo autoritas adminiſtratoris.h.d.vſq̄ ad.l.ſꝫ et ſi pupill⁹.§.de quo. ¶ Ex lectura antiqua. ¶ No.argumen.ꝙ mulier poteſt eſſe executrix teſtamenti[d], ſicut poteſt eſſe execurtix inter viuos extra iudicium. d

¶ Item ex lectura antiqua.

SEd ⁊ ſi pupillus. Nota, ꝙ non debet fieri ius in qualitate procuratoris, ſed in qualitate dominij in extraiudicialibus. In iudicijs vero bene eſt ius in qualitate procuratoris, vt ſupra de procuratorib⁹.l.minor. argumento huius litere dicunt quidam, quod inhabilis poteſt

a ¶ Orbis. Add de glo.xij.q.j.futurā.⁊ Bar.ſ.in.l.cōſtit.§.oēs.⁊.d.Iaſo.mai.in.l.j.in.ſ.col.C.de ſum.tri.⁊ fide cat.⁊ Car.ī cle.ij.§.vt illud.de re ind.⁊.do.Ale.de Imol.in cō ſi.xciij.iiij.pte.

b ¶ Obligat. Adde.d.Iaſ.Mai.inſtit.de actio.§.actiones.nu.ij.

c ¶ Inſtitor. Quis proprie dicať inſtitor vide do.Iaſo.Mai.inſti.de act.§.actiōes.nu.xlix. vbi ēt vnde dicatur, ⁊ qualiter differāt inſtitor, ⁊ procurator: ⁊ quib⁹ verbis conſtituatur.⁊ omnino dom.Alex.đ Imo.in conſil.xliiij.in.ij.parte.

d ¶ Teſtamenti. Vide eundem in.l.quod paupis.⁊ Cardin.in cle.j.xx.q.de teſtamē.⁊ Bart.in.l.a filio.de alimen.legat.